

Tu se Sardenko ločuje od svojih vrstnikov. Ko se eni vtapljajo v melanholijo ali se razdvajajo v divjih notranjih bojih, ko drugi mrzlično iščejo v neznanem svetu fantomov, ob katere bi se naslonili, ali pa bolešno premišljujejo le svoje rane, kakor utrujen jastreb s povešenimi peruti — pa Sardenko kot bel golob leti čez plan, naravnost v domovino, z gotovim, ponosnim poletom.

Zato je pa njegova poezija zdrava, če je tudi mehkotna; je npravna, če tudi reflektira greh in bolešt. Dajte jo mladini, da se ob njej vzgaja in naslaja! *Dr. Evgen Lampe.*

Ksaver Meško: **Ob tihih večerih.** Ljubljana, 1904. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. — Izpod Meškovega peresa pozdravljamo z zanimanjem že vsako posamezno „črtico“ — kaj-li še celo zbirko, kakršno nam je podal za božično darilo. „Ob tihih večerih“ je naslov knjigi, ki leži pred nami, in zares: le tihe, od svetnega hrušča in trušča oddaljene ure, le ure svete samote in zbranosti, v katerih se duša zapira vsemu, kar je okrog nje, a tembolj odpira svoje bogastvo sama sebi — le take ure morejo roditi toliko globoke in gorke poezije, kot je je zlite skupaj v enajstih črticah, zbranih v tej knjigi. Obljubljen nam je o tej publikaciji Meškovi natančnejši essay — zato tu le par misli. Naši čitatelji poznajo Meška, in nam bodo pritrtili, da je pisatelj dobro karakteriziral samega sebe v mladeniču „z mehkim srcem in dovzetno dušo, vedno nemirno in vedno hrepenečo po neznanu sreči in čudežni lepoti...“ (Legenda o čudežnih očeh, str. 58.) Da, in nihče nam še ni znal mehkih srčnih čustev tako mojstrsko analizirati, nihče tako nežno izraziti vsakega diha, ki se tudi-le kakor s perotjo dotakne sprejemljive duše, nihče tako mogočno razodeti koprnjenja in drhtenja, ki se budi v človeški notranjosti, — kakor Meško. On ima za vse to svoje posebne barve v neštevilnih, najfinejših niansah. Druga stvar je seve: če njegov genre splošno ugaja. Mehka srca, kakor je on, čara — to je gotovo. A nekaterim bode nemara premehak, presentimentalen, preotožen. Zlasti v čisto subjektivnih izlivih, katerih ni malo tudi v tej zbirki. Nam se zdi tista „melanholična resnost“, katero pisatelj ljubi (str. 77.) lepa in zelo lepa tam, kjer jo razlije po realnih predmetih, ki so izven njega. Kako krasna je n. pr. črtica „Pozabljena“ — ta je najkrasnejša v celi zbirki — ali „Ob tihih večerih“ ali „Na sveti post“ — dasi se tu človeku trga srce od bridkosti — in druge; — dočim n. pr. „Legenda o čudežnih očeh“ ali „Zasanjam včasih“ utrujata. Toda saj na to so Meška opozarjali že tu in

tam, a pesnik — Meško je pesnik v prozi — poje pač, kakor je njegova lastna srčna potreba.

Naravnost čudovita je pisateljeva domišljija, njegova plastika, jezik, slog. Sicer pa, kakor rečeno, izpregovorimo še več o tej tehniki. Dostavljamo za zdaj le še željo: Meško nam napiši še mnogo lepega in, če mogoče, tudi kaj veselega vmes! *Dr. M. O.*

Oton Zupančič: **Čez plan.** V Ljubljani 1904. Založil L. Schwentner. 160. Str. 114. Cena 2 K, elegantno vez. 3 K (po pošti 10 h več.) — Zupančič je brez dvoma eden najbolj nadarjenih novejših slovenskih pesnikov. Njegova glavna pesniška vrlina je živa izrazitost krepke, včasih prav predrzno fantastične domišljije. To nam priča tudi ta zbirka, ki se začenja z značilnimi vezi:

Grobovi tulijo . . .
Šume in tulijo razpokani
kot nenasitna žrela, zevajoča
v polnočni mrak . . . Kaj hočete od nas?

Zupančičeva domišljija je napolnjena z mističnimi podobami, v katere se zavijajo njegove fantastične, vihrajoče ideje v zračnem, nevzdržno burnem plesu. Poetični blesk pa daje tej poeziji krasni slog, ki se ga je navzel pesnik iz belokranjske narodne pesmi ter si ga olikal ob maloruskem in češkem narodnem pesništvu. Najlepši njegovi proizvodi so posneti po narodnih motivih. Naivnost preproste ljudske lirike zna Zupančič izražati na mojstrski način. Semtertje zveni iz njega narodna pesem, kakor se mu je vtisnila v dušo. „Moravska narodna“ (str. 56.) je n. pr. dosloven prevod. Krasne so nekatere pesniške podobe. Njivo vprašuje, „kaj je škrjančkov kmet po brazdah zasejal, da vsa prepeva mlada njiva?“ Prijateljeva brada mu šumi „kot nočni gaj“. On čuti „zemlje zdiho vanje“, ko zabijajo delavci pilote; svetli dan mu je „posut z diamanti“, ter mu „s srebrnimi prsti trka na okence“; zarje val mu plane kot svetel konj s šumé vihrajočo zlato grivo čez gore. Tako peva pesnik med tulečimi grobovi in svetlimi žarki, in brez brzde mu vihra domišljija, kamor jo zanese nepreudarna slà.

Zupančič je zložil tej mladi, simboliško-secesionistiški šoli tudi programatično pesem:

Mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi strelci,
in pred nami plamen gre skozi noč,
kot Bog pred Izraelci!

Kam gredo ti strelci? Oni dirjajo dalje. V svojem srcu imajo „solnce“, zaničujejo „papagaje“, ki so se naučili „besed svečanin“, in „lakaje“ in „opičje obraze“, ki jim predstav-